

Ngày thi: 28/9/2024

Thời gian làm bài: 120 phút (không kể thời gian phát đề)

Đọc truyện ngắn sau và thực hiện các yêu cầu:

BÀI HÁT CŨ BÂY GIỜ AI HÁT NỮA

Những đứa trẻ hát đồng ca đi tới

Đi chưa hết những cơn mưa hoang đường.

LÊ BI

Bác thợ cắt tóc vít đầu tôi xuống, nhát gừng:

- Nhìn gì... Người điên đấy mà... Ngồi yên nào... Thế... Tôi lấy ráy đây này... khéo mà điếc.

Tôi chưa kịp nhìn. Chỉ nghe. Người điên mà hát hay thế. Như đã qua nhạc viện. Cái cách nhả tiếng ấy... Dâng hiến. Mê đắm. *Nếu là chim tôi sẽ là loài bồ câu trắng... Nếu là hoa tôi sẽ là một đóa hướng dương!* ... Một bài hát cũ. Nếu là tôi tôi sẽ không hát thế bây giờ. Đơn giản vì tôi chỉ muốn được là tôi... *Là mây theo làn gió tôi bay khắp trời... là người xin một lần khi nằm xuống cùng anh em đứng lên phát cao ngọn cờ.* Thường khi hát những câu thế này trên sân khấu thoát tiên ca sĩ sẽ dang rộng hai tay, xong thu lại áp trước ngực, đầu ngẩng, mắt ngược nhìn mông lung. Trên ấy thì có quỷ gì, toàn thiêu thân mê đèn... Là người xin một lần khi nằm xuống...nhìn anh em đứng lên phát cao ngọn cờ. Phó vẳng teo và nắng. Người điên hát mê man.

Trả tiền xong, tôi nhìn theo mấy đứa nhỏ không biết từ cái ngõ nào túa ra đang hò nhau chạy sang đường. Nếu bác già cắt tóc không nói trước thì khéo tôi sẽ nghĩ là chúng chạy đi xem một đoàn làm phim nào đó đang thực hiện một cảnh quay. Bên ấy, dưới một gốc lim già, có một người đàn bà đang đứng. Hệt như tôi đã hình dung. Hai bàn tay chắp lại nâng ngang ngực, vai hơi rướn lên, người đàn bà bắt qua một giai điệu khác, rất quen: *Cuộc đời vẫn đẹp sao tình yêu vẫn đẹp sao. Dù đạn bom man rợ thét gào...* Gương mặt tái nhợt, mắt to và vẫn còn đen dưới một vòng cung lông mày tia rất mảnh không hề có ánh nhìn dài dại. Chỉ hơi lạc mốt. Đàn bà bây giờ thích lông mày lá đề. Mẹ tôi ngày xưa tia lông mày nhỏ tí mà giờ kẻ thật đậm, đậm gần như lông mày em gái tôi. Tuy thế cái vẻ lạc mốt của người điên lại tạo cho chị ta một vẻ tách biệt. Trông không giống người ngớ ngẩn. Nếu im lặng, người ta sẽ không dám quấy rầy vì cảm giác chị ta đang để mình bị cuốn hút bởi một ý nghĩ nào đấy. Trang phục của người đàn bà là thứ trang phục ưa thích của các bà các cô một thời: dép nhựa quai hậu bạc bụi, áo bộ đội có túi ngực, cầu vai, thắt eo, như được cắt may cẩn thận chứ không phải đó cấp phát, dù rằng chị mặc trông có hơi rộng. Bác già nhìn theo tôi, buông sống:

- Văn công đầy. Văn công ngày xưa đầy. Nghe bảo đã từng hát hẳn ở Nhà Hát Lớn cơ đấy.
[...]

Đúng một năm sau tôi mới gặp lại người đàn bà điên. Chị vẫn thế. Đôi mắt. Hàng lông mày. Trang phục. Tiếng hát lạnh lốt. Buổi chiều. Nắng trắng cả mắt. Ve kêu điên dại. Thỉnh thoảng lẩm giớ mới phẩy một vệt dài trên vòm cây, không đủ sức rút rụng một chiếc lá đã héo nào. Người đàn bà đứng hát. Đơn độc. Mê man. Mái tóc không hề xơ xác vì bệnh tật tét thành hai bím thả ngang ngực đột nhiên văng mạnh ra sau vai khi chị hát cao đầu: *Từng đôi chim bay đi tiếng ca rộn ràng. Cánh chim xao xuyến...* Không có một đứa trẻ nào tò mò đứng nhìn. Thành phố lịm đi trong hơi nóng. Mấy bác xích lô nằm chổng quèo. Bà hàng quà vật sụp nón lim dim. Thỉnh thoảng một chiếc xe máy vèo qua. Người đàn bà đứng hát, lưng áo quân phục sẫm lại vì mồ hôi... *Gửi lời chim yêu thương tới miền Nam quê hương... nhắn rằng ta ngày đêm mong nhớ... ước mơ những mùa xuân...* Tôi ngạc nhiên thấy mình bồi hồi. Thăng bạn thân lớp trưởng ngày xưa nghiêng đầu bên thúng đàn: ... *Ước mơ những mùa xuân... bóng dáng tương lai... đường ta đi lên xây đời trong hoa thơm...* có mùa xuân nào đẹp bằng...

Nó đi Campuchia. Rồi về chết giữa Hà Nội. Cả lớp cũ tụ tập trước cửa nhà xác Quân y viện 108. Nó là đứa đầu tiên... [...]

Nó chết rồi, thằng em nó đến nhà đưa tôi bức thư nó không gửi khi sống. “Đơn vị mang về. Anh Thắng ơi, vì em mà anh Việt chết”. Thắng em nó khóc hủ hụ trong lúc tôi đọc thư. “...Tao đâu có muốn tình nguyện. Nhưng mày nghĩ mà xem. Chiến tranh đâu có thể chấm dứt trong vài ba tháng. Chúng mình mười chín tuổi mà đã hai lần đi sơ tán. Trong có mười năm đi học. Thằng Tuấn em tao kém tao với mày có một lớp. Tao không đi thì nó sẽ phải đi...”. Thằng Tuấn khóc mãi rồi cũng phải im. Nó nói lạnh lẽo: “Nhà em cứ tưởng anh ấy định phấn đấu rồi về học lại sau để phân công công tác. Chẳng ai can. Anh ấy là con cả, là cháu đích tôn. Giờ thì em phải sống thay anh ấy. Em sẽ suốt đời không phải là em”. [...]

Về nhà tôi gặp đứa em gái đang ngồi với bạn. Nó kém tôi đúng mười tuổi. Sau 72, bố tôi từ Quảng Trị ra, mẹ mới có nó. Giờ nó sắp xong Đại học Ngoại ngữ, khoa Anh. Nó mê Bee Gees, Take That... Nghe tôi buồn mồm kể chuyện, nó khó chịu: “Anh đi xem người điên đấy à?”. Cô bé bạn nó rụt rè: “Anh nhìn thấy cô ấy ở phố nào? Để em về bảo nhà cô ấy đi tìm. Cô ấy cùng ngõ với em đấy. Giọng cô bé thấp xuống: “Cô ấy trước là dân trường em hồi phổ thông. Đi chiến trường mãi. Sốt rét với suy nhược gần chết mới được đưa ra. Năm nào khai giảng ôn lại truyền thống của trường tên cô ấy cũng được nhắc. Nghe bảo bộ đội mình ngày xưa quý cô ấy lắm. Có ấy chỉ bị điên vào mùa hè thôi. Còn thì bình thường hát vẫn hay, với lại đàn rất đẹp. Cả ngõ em trước là của nhà cô ấy hết. Giờ ông bà nhà cô ấy chết rồi. Nhà cũng chỉ giữ được có ba phòng mà người thì một đống”.

Em gái tôi trề môi:

- Trường mày thành tích dày nhỉ? Hết Sihanuc lại tới Xuphanuvong, rồi bây giờ lại thêm ca sĩ điên đi từ trong trường ra. Tao hãi giọng các bà ngày xưa lắm. Chát cả óc.

Nó dang hai tay, mắt nhắm tịt, rống: *Trông lên Trường Sơn kìa gió đã nổi... Trông ra biển Đông kìa sóng đang gầm...* Xong mở choàng mắt, cười ré lên, tự bình: “Lên cao thật thanh xuống

trầm mất hút". Nhìn con em nhon nhon với cái đầu tĩa vuột gôm đâm xuôi đâm ngược, tôi chỉ muốn tát cho một cái. Đâm mền cô bạn của nó. Cô bé thật hiền, phản đối mà như ngưng nghịu:

- Đừng hòng. Giọng ấy phải học mới hát được chứ không phải cứ đi thi phường ca quận ca thắng mà thành ca sĩ đâu. Mới lại cô ấy chỉ hát những bài ngày xưa khi phát bệnh thôi. Thứ hai nào đài cũng phát toàn những bài ấy đấy. Ông tớ chẳng bỏ qua buổi nào. Chương trình “Những bài hát không thể nào quên”. Bảy rưỡi. Buổi sáng. [...]

(Lê Minh Hà, *Truyện ngắn nhà văn nữ đặc sắc từ 1986 đến nay*, NXB Phụ nữ)

Câu 1 (8,0 điểm)

Trong câu chuyện trên có lời bài hát *Tự nguyện* (Trương Quốc Khánh): *Nếu là chim tôi sẽ là loài bồ câu trắng... Nếu là hoa tôi sẽ là một đóa hướng dương ...* Nhưng nhân vật tôi cũng cho rằng: *Nếu là tôi, tôi sẽ không hát thế bây giờ. Đơn giản vì tôi chỉ muốn được là tôi....*

Là một người trẻ, bạn sẽ chọn những cái *Nếu là...* khác hay tôi vẫn là chính tôi?

Hãy viết bài văn nghị luận trình bày suy nghĩ của em.

Câu 2 (12,0 điểm)

Hãy viết bài văn nghị luận phân tích, đánh giá chủ đề và những nét đặc sắc về hình thức nghệ thuật của truyện ngắn *Bài hát cũ bây giờ ai hát nữa*. Từ đó bàn luận về mối quan hệ giữa văn học và hiện thực.

...Hết...

Họ và tên thí sinh:..... Số báo danh:.....

ĐÁP ÁN – BIỂU ĐIỂM

Câu	Nội dung	Điểm						
	Bài Nghị luận xã hội	8,0						
	a. Đảm bảo cấu trúc bài nghị luận Có đủ các phần mở bài, thân bài, kết bài. <i>Mở bài</i> nêu được vấn đề, <i>thân bài</i> triển khai được vấn đề, <i>kết bài</i> kết luận được vấn đề.	1,0						
	b. Xác định đúng vấn đề cần nghị luận; triển khai vấn đề nghị luận thành các luận điểm; vận dụng tốt các thao tác lập luận; kết hợp chặt chẽ giữa lí lẽ và dẫn chứng; rút ra bài học nhận thức và hành động. <i>Học sinh có thể đưa ra quan điểm riêng về cái tôi. Bài viết này cần được viết với tâm thế của người trong cuộc, xuất phát từ cái nhìn cá nhân, nói từ mình và cho mình. Sau đây là gợi ý cho một hướng giải quyết đề bài:</i> - Giải thích vấn đề nghị luận (0,5): + Lời bài hát <i>Nếu là...</i> : là những điều mong muốn, khao khát trở thành. + <i>Tôi là tôi</i> với những giá trị tốt đẹp, tích cực, phù hợp với dòng chảy thời đại; <i>cái tôi</i> đích thực là ta, không lẫn vào ai, phù hợp với sở nguyện của bản thân,... → Ý thức được giá trị bản thân, hoặc cái tôi bản thân mong muốn trở thành. - Trình bày được hệ thống luận điểm thể hiện quan điểm của người viết. Dưới đây là một số gợi ý chung: Lí do của lựa chọn? Giá trị của những lựa chọn đó là gì? (4,0)	6,0						
1	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Chọn Nếu là...</th> <th>Tôi vẫn là tôi</th> <th>Kết hợp</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>- Khát khao, mong muốn hoàn thiện bản thân. Trở thành một phiên bản tốt hơn trong tương lai. - Có những ước mơ khát vọng, giá trị hiến dâng cho đời. (bạn Việt- lớp trưởng của nhân vật tôi, người ca sĩ “điên” những người tham gia kháng chiến gìn</td> <td>- Ý thức được giá trị của bản thân, với những giá trị tốt đẹp, tích cực, phù hợp với dòng chảy thời đại. - Phải đích thực là ta, không lẫn vào ai, phù hợp với sở nguyện của bản thân vì: mỗi người đều là một bản ngã riêng; những giá trị độc đáo luôn là điều đáng quý; chỉ</td> <td>- Ý thức được giá trị hiện tại của bản thân. - Khát khao hoàn thiện, làm cho cái tôi bản thân trở nên đa dạng phong phú. Góp thêm nhiều giá trị khác nữa cho cuộc sống.</td> </tr> </tbody> </table>	Chọn Nếu là...	Tôi vẫn là tôi	Kết hợp	- Khát khao, mong muốn hoàn thiện bản thân. Trở thành một phiên bản tốt hơn trong tương lai. - Có những ước mơ khát vọng, giá trị hiến dâng cho đời. (bạn Việt- lớp trưởng của nhân vật tôi, người ca sĩ “điên” những người tham gia kháng chiến gìn	- Ý thức được giá trị của bản thân, với những giá trị tốt đẹp, tích cực, phù hợp với dòng chảy thời đại. - Phải đích thực là ta, không lẫn vào ai, phù hợp với sở nguyện của bản thân vì: mỗi người đều là một bản ngã riêng; những giá trị độc đáo luôn là điều đáng quý; chỉ	- Ý thức được giá trị hiện tại của bản thân. - Khát khao hoàn thiện, làm cho cái tôi bản thân trở nên đa dạng phong phú. Góp thêm nhiều giá trị khác nữa cho cuộc sống.	
Chọn Nếu là...	Tôi vẫn là tôi	Kết hợp						
- Khát khao, mong muốn hoàn thiện bản thân. Trở thành một phiên bản tốt hơn trong tương lai. - Có những ước mơ khát vọng, giá trị hiến dâng cho đời. (bạn Việt- lớp trưởng của nhân vật tôi, người ca sĩ “điên” những người tham gia kháng chiến gìn	- Ý thức được giá trị của bản thân, với những giá trị tốt đẹp, tích cực, phù hợp với dòng chảy thời đại. - Phải đích thực là ta, không lẫn vào ai, phù hợp với sở nguyện của bản thân vì: mỗi người đều là một bản ngã riêng; những giá trị độc đáo luôn là điều đáng quý; chỉ	- Ý thức được giá trị hiện tại của bản thân. - Khát khao hoàn thiện, làm cho cái tôi bản thân trở nên đa dạng phong phú. Góp thêm nhiều giá trị khác nữa cho cuộc sống.						

giữ quê hương)	khi là mình, mới có thể hạnh phúc dài - Giá trị của bản thân không chỉ được bản thân mà mọi người công nhận.		
<p>- Mở rộng, trao đổi với các ý kiến trái chiều hoặc các ý kiến khác để có cái nhìn toàn diện: <i>cái tôi</i> không phải nhất thành bất biến mà được tạo dựng mỗi ngày trong suốt hành trình cuộc sống hoặc giá trị của bản thân không phải chỉ là những ước mơ, mong chờ từ bên ngoài mà không ý thức được giá trị hiện tại của bản thân (1,0)</p> <p>- Rút ra định hướng sống cho bản thân và thế hệ mình với tư cách là một công dân của thế kỉ XXI: <i>hành trình tìm mình</i> là hành trình dài lâu, khó khăn và giàu ý nghĩa; <i>hành trình tìm mình</i> phải gắn với <i>hành trình tạo ra những giá trị của mình</i> (0,5)</p>			
c. Sáng tạo: Có cách diễn đạt sáng tạo; thể hiện suy nghĩ sâu sắc, mới mẻ về vấn đề nghị luận.			0,5
d. Chính tả, dùng từ, đặt câu: Đảm bảo quy tắc chính tả, dùng từ, đặt câu.			0,5
Bài Nghị luận văn học			12,0
a. Đảm bảo cấu trúc bài nghị luận Có đủ các phần mở bài, thân bài, kết bài. <i>Mở bài</i> nêu được vấn đề, <i>thân bài</i> triển khai được vấn đề, <i>kết bài</i> kết luận được vấn đề.			1,5
b. Xác định đúng vấn đề; triển khai vấn đề thành các luận điểm; vận dụng tốt các phương thức biểu đạt; kết hợp chặt chẽ giữa lí lẽ và dẫn chứng. * Phân tích, đánh giá chủ đề và những nét đặc sắc về hình thức nghệ thuật của truyện ngắn: (7,0) - Xác định và phân tích, đánh giá chủ đề: + Từ câu chuyện của nhân vật “người đàn bà điên”, thăng bạn thân lớp trưởng và câu chuyện của cô em gái, truyện đã thể hiện sự đồng cảm, trân trọng của nhân vật “tôi” với những con người, những số phận đã trải qua những năm tháng oanh liệt của một thời lịch sử vẻ vang; đồng thời truyện cũng cho thấy sự đón nhận và đánh giá của người trẻ hiện nay với những con người và văn hóa của một thời đã qua. 2 + Chủ đề của truyện có nhiều nét đặc sắc như: tái hiện được câu chuyện của những mảnh đời, số phận đang phải chịu những di chứng của chiến tranh, thậm chí hy sinh vì độc lập của Tổ quốc những trên tất cả, đối với họ, những năm tháng đó là đẹp đẽ nhất, là một phần không thể quên trong cuộc đời. Truyện cũng cho thấy những hậu quả của chiến tranh, những mất mát, đau thương mà chiến tranh đã gây ra. Cho dù bao nhiêu năm đã trôi qua nhưng nỗi đau vẫn còn đó, kí ức vẫn còn đó.			9,0

- Phân tích, đánh giá một số nét đặc sắc về hình thức nghệ thuật của truyện:

Một số gợi ý:

+ Đặc sắc trong cách **tổ chức cốt truyện**: cốt truyện được xây dựng khá đơn giản qua lời kể của nhân vật “tôi”. Các sự kiện được sắp xếp theo dòng thời gian nhưng vẫn lồng ghép, đan xen giữa những câu chuyện của quá khứ và hiện tại một cách khéo léo. Cốt truyện thể hiện cái nhìn của người trẻ hiện nay với những chứng nhân của lịch sử.

+ Đặc sắc trong cách **xây dựng nhân vật**: nhân vật được xây dựng chủ yếu qua lời kể, cái nhìn của nhân vật “tôi” về ngoại hình, hành động, tính cách, cách giao tiếp,... Một số nhân vật không xuất hiện trực tiếp mà chỉ như những mảnh ghép qua câu chuyện của người khác vẫn hiện lên với bức chân dung toàn diện về con người, tính cách, tài năng, cuộc đời,... Cách xây dựng nhân vật giúp nhân vật có thể đi xuyên suốt tác phẩm mà vẫn luôn tạo được sự hứng thú, tò mò của người đọc,...

+ Đặc sắc trong cách lựa chọn ngôi kể và điểm nhìn

+...

• **Bàn luận về mối quan hệ giữa văn học và hiện thực. (2,0)**

- Bàn luận mối quan hệ giữa văn học và hiện thực:

+ Hiện thực đời sống là đề tài vô tận cho văn chương khai thác và phản ánh, là chất liệu vô cùng phong phú sinh động cho nhà văn lựa chọn và sử dụng trong quá trình sáng tạo nghệ thuật. Hiện thực chính là cái nôi nuôi dưỡng nhà văn, là mảnh đất nhà văn sông hình thành cảm xúc. "Cuộc đời là nơi xuất phát cũng là nơi đi tới của văn học", "Nhà văn là người thư kí trung thành của thời đại". Bởi vậy văn học là cuốn “ bách khoa toàn thư” về đời sống và con người. Nhà văn lấy chất liệu là cuộc sống hiện thực, từ đó cung cấp cho con người nhưng tri thức về xã hội, làm giàu vốn tri thức của con người.

+ Văn học và hiện thực có mối quan hệ biện chứng với nhau. Các câu chuyện về con người, hiện tượng của đời sống được nhà văn khai thác, thể hiện trong tác phẩm. Ngược lại, tác phẩm văn học giúp con người có cái nhìn toàn diện hơn về cuộc sống, từ đó hiểu biết hơn về chính con người với thế giới tâm hồn, cảm xúc phức tạp và về cuộc sống đa màu đa nhiệm qua cách nhìn, cách nghĩ của người sáng tác.

- Đánh giá, nhận xét:

+ Qua trải nghiệm của Lê Minh Hà và việc tự mình trải nghiệm tác phẩm, học sinh khẳng định lại mối quan hệ mật thiết giữa hiện thực và văn học. Hiện thực là cái có trước, là cơ sở để sản sinh ra văn học. Văn học ra đời để làm phong phú thêm đời sống và con người.

+ Nhà văn không ngừng trải nghiệm cuộc sống, gia tăng vốn sống để thu thập nguồn chất liệu đắt giá sáng tạo nên tác phẩm. Người đọc tìm đến văn học để thấy được cách nhìn, cách cảm của nhà văn về cuộc đời sống cũng đừng quên tự mình trải nghiệm cuộc sống.

c. Sáng tạo: Có cách diễn đạt sáng tạo; thể hiện suy nghĩ sâu sắc, mới mẻ về vấn đề nghị luận,...	1,0
d. Chính tả, dùng từ, đặt câu: Đảm bảo quy tắc chính tả, dùng từ, đặt câu.	0,5
<p>3. Biểu điểm:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Điểm Giỏi (10 – 12):</i> Đáp ứng tốt các yêu cầu trên. Kiến thức lí luận chắc, hiểu sâu về vấn đề, trình bày được các ý sâu sắc và phong phú. Phân tích sâu, kĩ, có cảm xúc các bài thơ, câu thơ phù hợp để nêu bật vấn đề. Có sáng tạo, cá tính trong hình thức và nội dung bài làm. Bố cục rõ ràng, lập luận chặt chẽ, nêu bật luận đề, luận điểm; diễn đạt trôi chảy, mạch lạc, có thể còn mắc vài lỗi nhỏ về diễn đạt, dùng từ. • <i>Điểm Khá (7 – 9):</i> Đáp ứng khá các yêu cầu của đề. Hiểu vấn đề, chọn được một số tác phẩm phù hợp để làm rõ vấn đề nhưng ý chưa phong phú, phân tích chưa thật kĩ, vẫn chưa cảm xúc; bố cục hợp lý, lập luận tương đối chặt chẽ, có thể còn mắc một số lỗi về chính tả, dùng từ, ngữ pháp. • <i>Điểm Trung bình (6):</i> Đáp ứng cơ bản các yêu cầu của đề. Hiểu vấn đề nhưng ý chưa sâu, chưa phong phú. Có chú ý nêu bật luận điểm nhưng phân tích tác phẩm chưa sâu, chưa kĩ. Bố cục hợp lý, lập luận tương đối chặt chẽ, còn mắc một số lỗi chính tả, dùng từ, ngữ pháp. • <i>Điểm Yếu (4 – 5):</i> Bài làm ít ý, chưa chú ý làm rõ luận đề. Phân tích sơ sài, ít dẫn chứng. Lập luận tạm được, còn mắc nhiều lỗi về dùng từ, chính tả, ngữ pháp. • <i>Điểm Kém (1 – 3):</i> Chưa hiểu rõ yêu cầu của đề, sa vào việc phân tích chung về tác phẩm; chọn và phân tích tác phẩm để chứng minh thiếu thuyết phục, bố cục không hợp lý, diễn đạt còn hạn chế,... • - <i>Điểm 0:</i> Bỏ giấy trắng. 	